

**Tēzes virsraksts:** Gribas izteikums tiesiskā darījumā; pierādījumu novērtēšana un lietas izskatīšanas robežas

**Tēze Nr.1:** Pie tiesiska darījuma būtības atbilstoši Civillikuma 1427.pantam pieder tā taisītāja gribas izteikums, bet divpusējā vai vairākpusējā darījumā vajadzīgs visu tā dalībnieku saskanīgs gribas izteikums. Uzskatot, ka pušu starpā noslēgts glabājuma līgums tiesai bija jākonstatē pušu vienošanās par darījuma būtiskajām sastāvdaļām.

**Tēze Nr.2:** Prasījuma priekšmets prasības tiesvedības kārtībā nevar būt ekspertīzes atzinuma anulēšana un tiesai nav tiesiska pamata izskatīt to kā patstāvīgu prasījumu. Eksperta atzinums ir viens no pierādīšanas līdzekļiem civilprocesā, ar kuru palīdzību tiesa nosaka tādu faktu esamību vai neesamību, kuriem ir nozīme lietas izspriešanā. Veicot pierādījumu novērtēšanu, tiesa atbilstoši Civilprocesa likuma 97.panta trešajai daļai spriedumā norāda, kādēļ tā vienam pierādījumam devusi priekšroku salīdzinājumā ar citu pierādījumu un atzinusi vienus faktus par pierādītiem, bet citus par nepierādītiem. No minētās likuma normas izriet, ka nekādas procesuāli tiesiskas darbības, bez to novērtēšanas, attiecībā uz pierādījumiem netiek veiktas (izņēmums- Civilprocesa likuma 178., 179.pants).

**Tēze Nr.3:** Izskatot prasījumu, attiecībā par kuru pirmās instances tiesas spriedums stājies likumīgā spēkā, apelācijas tiesa pārkāpusi Civilprocesa likuma 203.panta otrās daļas normu par tiesas sprieduma spēkā stāšanos tā nepārsūdzētajā daļā un ar to saistīto Civilprocesa likuma 426.panta pirmo daļu, kas nosaka lietas izskatīšanas robežas apelācijas instances tiesā.

## **Latvijas Republikas Augstākās tiesas**

### **Senāta Civillietu departamenta**

**2011.gada 12.janvāra**

**S P R I E D U M S**

**Lietā Nr. SKC-7/2011**

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts šādā sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētājs senators referents V. Jonikāns  
senatore S. Lodziņa  
senators N. Salenieks,

atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu sakarā ar prasītājas SIA „Vētras nams” pārstāvja kasācijas sūdzību par Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2009.gada 3.marta spriedumu SIA „Vētras nams” prasībā pret SIA „Intrac Latvija” par pirkuma līguma atcelšanu, Ls 52 101,60 piedziņu un ekspertīzes atzinuma anulēšanu un SIA „Intrac Latvija” pretprasībā pret SIA „Vētras nams” par ekskavatora glabāšanas un remontdarbu veikšanas izdevumu piedziņu un pienākuma uzlikšanu veikt noteiktas darbības.

**Aprakstošā daļa**

[1] SIA „Vētras nams” 2005.gada 20.oktobrī cēlusi tiesā prasību, vēlāk to papildinot, pret SIA „Intrac Latvija”, kurā, pamatojoties uz Civillikuma 1771., 1775., 1779., 2040., 2045.pantiem, Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 4.<sup>1</sup>, 13., 14.pantu, lūgusi:

- atcelt starp pusēm 2005.gada 16.augustā noslēgto pirkuma līgumu par ekskavatora iegādi;
- anulēt SIA „Dīzeļcentrs R” tehniskās ekspertīzes slēdzienu;
- piedzīt no SIA „Intrac Latvija” parādu Ls 42128,64 apmērā, aizdevuma līguma gada procentu likmi Ls 2951,76, zvērinātas tiesu izpildītājas A. Augustovas izrakstītā rēķina summu Ls 22,89, izdevumus par jurista pakalpojumiem Ls 6000, valsts nodevu Ls 995,31.

Prasībā norādīts:

[1.1] 2005.gada 16.augustā prasītāja iegādājusies no atbildētājas jaunu riteņu ekskavatoru Case 695SR, ar šasijas Nr. N5GH03256 (turpmāk – ekskavators), ko apstiprina bankas pārvedums un izrakstītais maksājuma uzdevums par EUR 59944, kas saskaņā ar Latvijas Bankas noteikto valūtas kursu uz 2005.gada 16.augustu sastāda Ls 42128,64.

[1.2] 2005.gada 1.septembrī, uzdodot apgriezienus vai hidrauliski slogojot, ekskavatora motors vairākkārtīgi noslāpis, par ko paziņots atbildētājas pārstāvim, kas ieradies, lai pārliecinātos par defektiem.

Tā kā uz vietas nav bijis iespējams noteikt defekta iemeslus, ekskavators, sastādot pieņemšanas – nodošanas aktu Nr. 0109051208, nodots atpakaļ atbildētājam, kā pamatojumu norādot ekskavatora remontu. Pēc mutiska lūguma saremontēt ekskavatoru prasītājam paskaidrots, ka remonts veicams uz prasītājas rēķina, kam pēdējā nav piekritusi, un 2005.gada 9.septembrī iesniegusi atbildētājam iesniegumu par nepienācīgas kvalitātes precī, savus iebildumus pamatojot ar Patērētāju tiesību aizsardzības likumu.

[1.3] 2005.gada 17.oktobrī no atbildētājas ir saņemts paziņojums ar pielikumā pievienotu SIA „Dīzeļcentrs R” 2005.gada 10.oktobrī veikto tehniskās ekspertīzes atzinumu, kurā secināts, ka bojāts ir bijis augstspiediena sūkņa apstiešanas virzulis un bojājuma iemesls ir bijusi ilgstoša gaisa klātbūtne dīzeļdegvielā.

Prasītāja uzskata, ka tehniskās ekspertīzes slēdzienā ir vairākas nepareizas norādes un arī izdarītie secinājumi nav pamatoti. Tā, ekspertīzes slēdzienā norādīts, ka ekskavatora ekspluatācijas ilgums ir viens mēnesis un septiņas dienas, 58 motorstundas, bet pie prasītājas ekskavators atradies tikai 15 dienas un bija nostrādājis 55 motorstundas, ko apliecina pieņemšanas – nodošanas akti Nr. 16082005 un Nr. 0109051208.

Vēršoties pie vispārārzītiem tehniskiem speciālistiem mašīnērijas jomā ar SIA „Dīzeļcentrs R” tehniskās ekspertīzes slēdzienā, konstatēts, ka tehniskās ekspertīzes slēdzienā minētā gaisa klātbūtne degvielā nevar būt par pamatu sūkņa sastāvdaļu darbības atteicei (Latvijas Lauksaimniecības universitātes Tehniskās fakultātes Spēkratu institūta Dr. Inž., docenta G.A. atzinums) un ka SIA „Dīzeļcentrs R” tehniskās ekspertīzes slēdziens nav korekts, jo ir pretrunā ar degvielas augstspiediena sūkņa konstrukciju, darbības principu un izstrādājuma garantijas noteikumiem (Rīgas Tehniskās Universitātes Autotransporta institūta lektora Ē.V. atzinums).

[1.4] Lai iegādātos ekskavatoru, ko vēlāk bijis plānots izmantot tiešā uzņēmējdarbībā, prasītāja noslēgusi aizdevuma līgumu ar sabiedrības dibinātāju J.L. par summu Ls 42168, ar procenta likmi – 7 % gadā. Līdz ar to prasītājam radušies zaudējumi, izmaksājot procentu likmi par ekskavatoru, kurš reāli no 2005.gada 1.septembra nav prasītājas rīcībā.

[1.5] Atbildētāja uz 2005.gada 12.septembra brīdinājumu – pretenziju, kas tika tai izsniegta ar zvērināta tiesu izpildītāja starpniecību, nav reaģējusi, maksu par nekvalitatīvo precī nav atmaksājusi.

[2] SIA „Intrac Latvija” 2006.gada 28.martā cēlusi tiesā pretprasību, to vēlāk papildinot, kurā lūgusi:

- uzlikt par pienākumu SIA „Vētras nams” savākt ekskavatoru un atbrīvot SIA „Intrac Latvija” teritoriju;

- atbrīvot SIA „Intrac Latvija” no pienākuma uzglabāt SIA „Vētras nams” piederošu ekskavatoru;

- piedzīt no SIA „Vētras nams” par ekskavatora glabāšanu laikā no 2005.gada 25.oktobra līdz tiesas sprieduma pasludināšanas dienai, kas uz 2007.gada 19.aprīli ir Ls 3014,9, un izdevumus par remontdarbu veikšanu Ls 231,97 apmērā;

- atzīt SIA „Intrac Latvija” tiesības saņemt atlīdzību par ekskavatora glabāšanu Ls 5,9 apmērā dienā laika posmā no sprieduma pieņemšanas dienas līdz brīdim, kad SIA „Intrac Latvija” teritorija tiks atbrīvota no SIA „Vētras nams” piederoša ekskavatora;

- piedzīt no prasītājas atbildētājas tiesāšanās izdevumus – samaksāto valsts nodevu par pretprasības iesniegšanu Ls 469,91 un zvērinātam advokātam samaksāto atlīdzību Ls 177,88 un Ls 2485,59 apmērā, ar rakstisku pierādījumu iegūšanu saistītos izdevumus Ls 80 apmērā.

Pretprasībā norādīts:

[2.1] 2005.gada 1.septembrī prasītāja nodevusi ekskavatoru saskaņā ar mehānisma pieņemšanas-nodošanas aktu Nr.0109051208, SIA „Intrac Latvija” remonta veikšanai, savukārt 2005.gada 17.oktobra paziņojumā atbildētāja prasītājai piedāvājusi aizvest minēto traktortehniku līdz 2005.gada 24.oktobrim, jo tā SIA „Intrac Latvija” noliktavas teritorijā atrodas nepamatoti – uz tehnikai konstatētajiem trūkumiem garantijas noteikumi neattiecas, bet par maksas remontu puses nav vienojušās. Turklāt paziņots, ka gadījumā, ja traktortehnika netiks aizvesta noteiktajā termiņā, tiks aprēķināti un piedzīti izdevumi par tehnikas glabāšanu Ls 5,90 dienā. Nekādus iebildumus pret šo maksu prasītāja līdz šim brīdim nav cēlusi, tai piederošo ekskavatoru noteiktajā termiņā nav aizvedusi.

[2.2] Saskaņā ar Civillikuma 1614.pantu atbildība par lietas trūkumiem krīt uz atsavinātāju tikai tad, ja tie bijuši jau pirms atsavinājuma līguma noslēgšanas, bet nav radušies vēlāk.

Prasītāja nav iesniegusi nevienu pierādījumu tam, ka prasības pieteikumā norādītie trūkumi ir bijuši pirms pirkuma līguma noslēgšanas. SIA „Dīzeļcentrs R” tehniskās ekspertīzes slēdziens pierāda, ka ekskavatora bojājuma iemesls ir ilgstoša gaisa klātbūtne dīzeļdegvielā un tas nozīmē,

ka pirtās lietas trūkumi ir radušies pēc tehnikas pārdošanas un nodošanas prasītājam, turklāt tie radušies prasītājas vainas dēļ, jo tā lietojusi nekvalitatīvu dīzeļdegvielu.

[2.3] Prasītāja nepamatoti atsaukusies uz Patērētāju tiesību aizsardzības likumu, jo prasītāja saskaņā ar minētā likuma 1.panta 3.punktu nav uzskatāma par patērētāju minētā likuma izpratnē. Prasītāja jaunu riteņu ekskavatoru iegādājusies ar nolūku to izmantot uzņēmējdarbībā.

[2.4] No 2005.gada 1.septembra, kad ekskavators pieņemts no prasītājas remontdarbu veikšanai, līdz 2005.gada 30.novembrim ekskavators atradies atbildētājas servisa telpās. Turpināt glabāt tehniku servisa telpās nav bijis iespējams un tāpēc to vajadzējis izvest no telpām un pārvietot uz apsargājamo teritoriju. Lai varētu iedarbināt traktoru un pārvietot to, bijis nepieciešamas veikt sūkņa remontdarbus, ko veikusi SIA „Dīzeļcentrs R” kopsummā par Ls 231,97.

Pretpasība pamatota uz Civillikuma 1587.-1589.pantiem, 1614., 2039., 2040., 1968., 1969., 1984.-1986.pantiem, Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 1.panta 3.punktu, 2.pantu.

[3] Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2007.gada 14.jūnija spriedumu prasība noraidīta, pretpasība apmierināta daļēji.

Tiesa nospriedusi:

- piedzīt no SIA „Vētras nams” par labu SIA „Intrac Latvija” ekskavatora glabāšanas izdevumus par laiku no 2005.gada 25.oktobra līdz 2007.gada 19.aprīlim Ls 3014,9, remontēšanas izdevumus Ls 231,97, tiesas izdevumus Ls 372,42 un izdevumus par advokāta palīdzības samaksu Ls 2257,18, kopsummā piedzīt Ls 5876,47;

- uzlikt par pienākumu SIA „Vētras nams” atbrīvot SIA „Intrac Latvija” teritoriju [...] ielā 458, Rīgā piecu dienu laikā no tiesas sprieduma spēkā stāšanās dienas, no SIA „Vētras nams” piederoša ekskavatora.

Pārējā daļā pretpasība noraidīta.

[4] Izskatot lietu sakarā ar SIA „Vētras nams” apelācijas sūdzību par spriedumu daļā, ar kuru noraidīta prasība un daļēji apmierināta pretpasība, Augstākās tiesas Civillietu tiesu palāta prasību noraidījusi un apmierinājusi pretpasību. Tiesa nospriedusi piedzīt no SIA „Vētras nams” par labu SIA „Intrac Latvija” ekskavatora glabāšanas izdevumus par laiku no 2005.gada 25.oktobra līdz 2009.gada 3.martam Ls 7233,40, ekskavatora remontēšanas izdevumus Ls 231,97,

tiesas izdevumus Ls 372,42 un izdevumus par advokāta palīdzības samaksu Ls 2 468,10, bet pavisam kopā Ls 10 306,49.

Tiesa uzlikusi par pienākumu SIA „Vētras nams” 10 dienu laikā no tiesas sprieduma spēkā stāšanās dienas atbrīvot SIA „Intrac Latvija” teritoriju [...] ielā 458, Rīgā, no SIA „Vētras nams” piederoša ekskavatora, atzīstot SIA „Intrac Latvija” tiesības saņemt atlīdzību par ekskavatora glabāšanu Ls 5,90 apmērā dienā no sprieduma pieņemšanas dienas līdz brīdim, kad SIA „Intrac Latvija” teritorija tiks atbrīvota no SIA „Vētras nams” piederošā ekskavatora.

Tiesa piedzinusi no SIA „Vētras nams” par labu valstij ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus Ls 1,60.

Tiesa spriedumu pamatojusi ar šādiem argumentiem:

[4.1] Riteņu ekskavatoru SIA „Vētras nams” pieņēmusi no SIA „Intrac Latvija” bez pretenzijām par preces kvalitāti. 2005.gada 1.septembra iesniegumā SIA „Intrac Latvija” par nepienācīgas kvalitātes precī SIA „Vētras nams” norādījusi uz to, ka, nonākot tās īpašumā, prece jau bijusi ar trūkumiem kā pašā ekskavatorā, tā arī tā komplektācijā, tomēr kādi trūkumi ir bijuši ekskavatora komplektācijai, prasītāja nav norādījusi, un to kā trūkumu pamatoti savā spriedumā atzinusi arī pirmās instances tiesa.

[4.2] Nav pamata atzīt SIA „Vētras nams” par patērētāju Patērētāju tiesību aizsardzības likuma izpratnē, un šā iemesla dēļ nepelna arī ievēriību tās iebildumi par 2005.gada 10.oktobrī SIA „Dīzeļcentrs R” ražošanas komercuzņēmuma veiktās sadalītāja tipa augstspiediena sūkņa ekspertīzes neatbilstību 2004.gada 23.marta MK noteikumu Nr.154 „Kārtība, kādā piesakāms patērētāja prasījums par līguma noteikumiem neatbilstošu precī vai pakalpojumu un organizējama preces vai pakalpojuma ekspertīze” noteiktajai kārtībai, jo pušu tiesiskās attiecības neregulē patērētāju tiesību aizsardzību reglamentējošie normatīvie akti.

[4.3] SIA „Vētras nams” no atbildētājas puses par 2005.gada 10.oktobra tehniskās ekspertīzes atzinumu ir tikusi informēta ar 2005.gada 21.oktobrī nosūtītu vēstuli, kas liecina, ka līdz dzinēja augstspiediena sūkņa remontam - 2005.gada 30. novembrim, prasītājam ir bijis vairāk kā mēnesi ilgs laiks, lai iebilstu pret SIA „Dīzeļcentrs R” 2005.gada 10.oktobra atzinumu, pieteiktu citu ekspertu un noteiktu atkārtotu pārbaudi, bet viņa to nav darījis. Līdz ar to nepelna ievēriību prasītājas iebildumi par veiktās ekspertīzes neobjektivitāti, kas izpaudusies atbildētājas vienpersoniskā ekspertīzes izvēlē pēc viņai labi paredzama rezultāta.

[4.4] Ekskavatora augstspiediena sūkņa remonts un tā bojāto detaļu pilnīga nomaiņa izslēdz iespēju uz lietas izskatīšanas brīdi objektīvi pārliecināties par augstspiediena sūkņa detaļu bojājuma cēloņiem.

No lietā esošā Valsts tehniskās uzraudzības aģentūras 2007.gada 9.maija ekspertīzes slēdziena Nr.20/2 redzams, ka ekskavators ir tehniskā un vizuālā kārtībā un atbilst 2006.gada 11.jūlija MK noteikumu Nr.575 „Noteikumi par traktortehnikas un tās piekabju valsts tehnisko apskati un tehnisko kontroli uz ceļiem” prasībām. Tāpēc prasītāja iesniegtie Rīgas tehniskās universitātes autotransporta institūta lektora Ē.V. un Latvijas Lauksaimniecības universitātes tehniskās fakultātes Dr.inž. G.A. eksperta atzinuma formā un slēdziena veidā izdarītie secinājumi par motora degvielas barošanas sistēmas darbības traucējumiem un gaisa piesūkšanas iespējamību barošanas sistēmā no degvielas tvertnes līdz augstspiediena sūknim nav empīriski, bet balstās uz teorētiskām atziņām, kas izteiktajiem slēdzieniem piešķir pieļaujamības formu un padara tos mazāk ticamus kā slēdzienus, pie kuriem nonākuši SIA „Dīzeļcentrs R” speciālisti, veicot augstspiediena sūkņa defektāciju dabā.

Bez tam lietā nav iesniegti pierādījumi tieši par ekskavatora dzinēja barošanas sistēmas remontu vai tās komplektējošo detaļu nomaiņu, kas būtu pamats piedot lielāku ticamību abu norādīto personu (Ē.V. un G.A.) secinājumiem.

[4.5] No lietā esošā SIA „Intrac Latvija” 2005.gada 17.oktobra paziņojuma SIA „Vētras nams” redzams, ka prasītāja ir uzaicināta līdz 2005.gada 24.oktobrim aizvest tai piederošo ekskavatoru no SIA „Intrac Latvija” noliktavas teritorijas, pretējā gadījumā tā aprēķinās un piedzīs izdevumus par tehnikas uzglabāšanu Ls 5,90 par katru glabājuma dienu.

Apstākļos, kad prasītājai piederošā manta atrodas pie atbildētājas un pēdējā darījusi zināmu prasītājai mantas uzglabāšanas izdevumus, bet prasītāja ir klusējusi un nav iebildusi atbildētājas noteiktās atlīdzības lielumam par tehnikas uzglabāšanu, starp pusēm ir konstatējama no glabājuma līguma izrietošu saistību nodibināšanās (Civillikuma 1968., 1969.pants).

[4.6] Atbilstoši Civillikuma 1984.panta noteikumiem, kas paredz glabājuma dēvēja pienākumu saņemt nodoto lietu atpakaļ tūlīt pēc glabātāja pieprasījuma, prasītājai uzliekams pienākums saņemt atpakaļ savu glabāšanā nodoto mantu - ekskavatoru un atbrīvot atbildētājas teritoriju [...] ielā 458, Rīgā no šī ekskavatora, kā arī uz Civillikuma 1985.panta pamata, kas paredz atlīdzību glabātājam pēc glabājuma izbeigšanās, no prasītājas par laiku no 2005.gada

25.oktobra līdz sprieduma taisīšanas dienai - 2009.gada 3.martam (1226 dienas), ir piedzīt ekskavatora glabāšanas izdevumus, kas sastāda (1226 x 5,90) Ls 7233,40.

[4.7] Atbildētāja SIA „Intrac Latvija” ir veikusi ekskavatora sūkņa remontdarbus SIA „Dīzeļcentrs R” kopsummā par Ls 231,97, pildot savas saistības pret pircēju-prasītāju SIA „Vētras nams”, kas atbildētājai nodevusi ekskavatoru 2005.gada 1.septembrī.

Atbildētājas SIA „Intrac Latvija” prasījuma tiesības uz zaudējumu atlīdzību, kas tai radušies, veicot par saviem līdzekļiem prasītājai piederošā ekskavatora remontu, atbilstoši Civillikuma 2021.pantam izceļas no pirkuma līguma. Cita pamata ekskavatora pieņemšanai no prasītājas un bojājumu rakstura izvērtēšana garantijas noteikumu izpildes kritērijiem, nepastāv.

Iebilstot pret remonta veikšanu kā tādu, prasītāja nav iesniegusi pierādījumus, ka ekskavatora augstspiediena sūknim veiktā remonta izmaksas neatbilstu šāda pakalpojumu tirgus cenām vai pastāvošiem cenu rādītājiem.

Pasūtot remonta darbus prasītājai piederošajam ekskavatoram un sedzot pilnībā to izmaksas, atbildētāja ir nodrošinājusi tā stāvokli atbilstoši tehniskajām prasībām un rīkojusies labā ticībā kā rūpīgs saimnieks rīkotos ar paša lietu.

Nav pamata uzskatīt, ka prasītāja, pērkot ekskavatoru, būtu vēlējusies iegādāties to īpašumā ar tehniskiem bojājumiem. Līdz ar to šādi iebildumi, kas nav ticami un vērsti, lai atbildētājas rūpības dēļ izlietotie līdzekļi netiktu atlīdzināti, ir pretrunā Civillikuma 1.panta noteikumiem, kas nosaka, ka tiesības izlietojamas pēc labas ticības.

[4.8] Bojājumi ekskavatoram radušies, nepareizi to ekspluatējot. Savukārt, atbildētāja, atjaunojot ekskavatora funkcionalitāti un atbilstību tehniskajām prasībām, proti, rīkojoties ar svešu lietu kā rūpīgs saimnieks rīkotos ar paša, ir cietusi zaudējumus, kas ir attaisnojami un samērīgi, tādēļ piedzenami no prasītājas par labu atbildētājai uz Civillikuma 2021. un 1779.panta pamata.

[5] Kasācijas sūdzībā SIA „Vētras nams” pārstāvis lūdzis spriedumu atcelt un nodot lietu jaunai izskatīšanai, pamatojoties uz šādiem argumentiem:

[5.1] Tiesa ir pārkāpusi Civilprocesa likuma 203.panta otrās daļas un 426.panta pirmās daļas noteikumus, jo izskatījusi pretprasības prasījumus, par kuru noraidīšanu ir stājies spēkā pirmās instances tiesas spriedums.



SIA „Vētras nams” iesniegusi apelācijas sūdzību par pirmās instances tiesas spriedumu daļā, ar kuru noraidīta prasība un daļēji apmierināta pretprasība.

Pirmās instances tiesas spriedums daļā, ar kuru noraidīta pretprasība par SIA „Intrac Latvija” tiesību atzīšanu saņemt atlīdzību par ekskavatora glabāšanu Ls 5,90 apmērā dienā laika posmā no sprieduma pieņemšanas dienas brīdim līdz SIA „Vētras nams” atbrīvos atbildētājam piederošo teritoriju no ekskavatora, apelācijas kārtībā nav pārsūdzēts un šajā daļā ir stājies spēkā.

Taču apelācijas instances tiesa ar spriedumu ir atzinusi SIA „Intrac Latvija” tiesības saņemt atlīdzību par ekskavatora glabāšanu Ls 5,90 dienā laika posmā no sprieduma pieņemšanas dienas līdz brīdim, kad SIA „Vētras nams” atbrīvos atbildētājam piederošo teritoriju no ekskavatora. Tāpat pēc savas iniciatīvas tiesa pretlikumīgi ir palielinājusi no SIA „Vētras nams” piedzenamo summu par ekskavatora glabāšanu no Ls 3014, 90 līdz Ls 7233,40. Par šādu glabāšanas izdevumu summas piedziņu pretprasība nav celta, valsts nodeva nav maksāta.

[5.2] Apelācijas instances tiesa ir pārkāpusi savas kompetences robežas un taisījusi spriedumu par prasījumu, kas pirmās instances tiesā nemaz nav izskatīti, patvaļīgi mainījusi pretprasības pamatu un priekšmetu, tādējādi pārkāpusi Civilprocesa likuma 418.pantu: pirmās instances tiesa nav izskatījusi prasītāja izvirzīto prasījumu par ekspertīzes atzinuma anulēšanu, ko apliecina sprieduma motīvu un rezolutīvā daļa.

[5.3] Ņemot vērā to, ka nopirkto ekskavatoru atbildētājs ir nodevis prasītājam un ka nodošanas – pieņemšanas brīdī acīmredzami trūkumi nav konstatēti, tie parādījušies uzreiz pēc ekskavatora ekspluatācijas sākuma, tiesa nepamatoti piemērojusi Civillikuma 1614.pantu. Tiesai bija jāpiemēro Civillikuma 1612.pants, kas noteic atsavinātāja atbildību ne vien par atsavinātās lietas vainām un trūkumiem, ko viņš zinājis un nav uzrādījis, bet arī par viņam nezināmiem apslēptiem trūkumiem.

[5.4] Tiesa nepareizi ir piemērojusi Civillikuma 1968., 1969.pantu, nepareizi attiecinot tos uz lietā konstatētiem apstākļiem, proti, ekskavators ticis nodots atbildētājam labošanai (remontam), nevis glabāšanā, ko atzinusi arī atbildētājas pārstāve 2009.gada 17.februāra tiesas sēdē.

Līdz ar to atbilstoši Civillikuma 1533., 1427.pantam glabājuma līgums pušu starpā nav bijis noslēgts.

[5.5] Tiesa, taisot lietā spriedumu, ir pārkāpusi Civilprocesa likuma 93.panta pirmo daļu, jo:  
- atbildētāja pārstāve 2009.gada 17.februāra tiesas sēdē ir atzinusi, ka atbildētājam nav radušies zaudējumi vai kādi citi izdevumi sakarā ar prasītājas ekskavatora atrašanos tās teritorijā;

- lietā nav pierādījumu, kas pamato atbildētājas pieprasīto maksu Ls 5,90 dienā par ekskavatora atrašanos atbildētājas teritorijā;

- lietā nav arī pierādījumu par ekskavatoram veikto remontu Ls 231,97 apmērā, jo iesniegtā SIA „Dīzeļcentrs R” pavadzīme par šādu summu satur tikai detaļu iekšējās noliktavas numurus, bez to nosaukumiem, līdz ar to nav pierādīts, ka degvielas sūkņa remonts ir veikts.

[6] Paskaidrojumos uz kasācijas sūdzību atbildētājas SIA „Intrac Latvija” pārstāve norādījusi:

[6.1] Kasācijas sūdzības arguments, ka tiesa pārkāpusi Civilprocesa likuma 426.panta otrās daļas normu, neatbilst lietas faktiskajiem apstākļiem, jo tiesa izskatījusi tikai tos prasījumus, kas skatīti pirmās instances tiesā, tostarp prasījumu piedzīt uzglabāšanas izdevumus, remonta izdevumus, kā arī par tiesību atzīšanu uz atlīdzības saņemšanu par ekskavatora uzglabāšanu pēc sprieduma pasludināšanas dienas.

[6.2] Tāpat tiesa pamatoti piedzinusi uzglabāšanas izdevumus Ls 7233,40 apmērā, jo pirmās instances tiesas spriedums taisīts 2007.gada 14.jūnijā, bet apelācijas instances tiesas spriedums 2009.gada 3.martā. Savukārt atbildētāja bija lūgusi piedzīt ekskavatora uzglabāšanas izdevumus līdz tiesas sprieduma pasludināšanas dienai.

[6.3] Kritiski vērtējams arguments, ka pirmās instances tiesas nemaz nav izskatījusi prasījumu par ekspertīzes slēdziena anulēšanu. Šāds prasījums nav uzskatāms par patstāvīgu prasījumu, turklāt tiesa ievērojusi Civilprocesa likuma 432.panta piektās daļas noteikumus.

[6.4] Tiesa pamatoti piemērojusi Civillikuma 1614.pantu, jo lietas materiālos ir pierādījumi, ka ekskavatora trūkumi ir parādījušies pēc ekspluatācijas uzsākšanas, pie kā ekskavatora pārdevējs nav vainojams. Tāpat arī Civillikuma 1968., 1969.panta normas tiesa piemērojusi pareizi, jo lietā ir pierādīts, ka prasītāja atteikusies saņemt savu saremontēto ekskavatoru un atbildētāja bijusi spiesta uzņemties atbildību par ekskavatora uzglabāšanu.

[6.5] Atbildētājas pārstāve tiesas sēdē norādījusi, ka piedzenamie Ls 5,90 dienā ir nevis atbildētājas zaudējumi, bet atlīdzība par atbildētājas sniegtajiem uzglabāšanas pakalpojumiem.

[7] Neviena no pusēm uz Senāta tiesas sēdi nebija ieradusies.

Ņemot vērā, ka par lietas izskatīšanu gan prasītājam, gan atbildētājam ir paziņots, Senāts, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 468.pantu, nolēma izskatīt lietu bez pušu pārstāvju piedalīšanās.

### **Motīvu daļa**

[8] Pārbaudījis sprieduma likumību attiecībā uz personu, kas to pārsūdzējusi, un attiecībā uz argumentiem, kas minēti kasācijas sūdzībā, kā to nosaka Civilprocesa likuma 473.panta pirmā daļa, Senāts uzskata, ka apelācijas instances tiesas spriedums ir atceļams daļā.

[9] Lai gan kasācijas sūdzībā ir norādīts, ka spriedums ir pārsūdzēts pilnā apjomā, tajā nav argumentu, kāpēc tiesas spriedums būtu atceļams daļā, ar kuru noraidīta prasība par 2005.gada 16.augusta pirkuma līguma atcelšanu un no tā izrietošās kopējās summas Ls 52 101,60 piedziņu.

Senāts atzīst, ka kasācijas sūdzība šajā daļā neatbilst Civilprocesa likuma 450.panta trešajā daļā izvirzītajiem kritērijiem, jo apelācijas instances tiesas spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā tikai tad, ja tiesa nepareizi piemērojusi vai iztulkojusi materiālo tiesību normu, pārkāpusi procesuālo tiesību normu vai, izskatot lietu, pārsniegusi savas kompetences robežas.

Kasācijas sūdzībā neesot juridiskai motivācijai par tiesas sprieduma, kas attiecas uz pirkuma līguma atcelšanu un no tā izrietošās kopējās summas Ls 52 101,60 piedziņu, neatbilstību materiālo vai procesuālo tiesību normām, Senātam kā kasācijas instancei nav tiesiska pamata dot tā vērtējumu, tādējādi šajā daļā apelācijas instances tiesas spriedums atstājams negrozīts.

Negrozīts atstājams arī spriedums pretprasības apmierinātajā daļā, kas saistīta ar minēto prasījumu, proti, prasītājam uzliktais pienākums 10 dienu laikā no tiesas sprieduma spēkā stāšanās dienas atbrīvot SIA „Intrac Latvija” teritoriju [...] ielā 458, Rīgā no SIA „Vētras nams” piederoša ekskavatora,- arī par tiesas spriedumu šajā daļā kasācijas sūdzībā nav atrodami nekādi argumenti.

[10] Lietas izskatīšanas gaitā apelācijas instances tiesā pušu starpā pastāvēja strīds par to, kas ir bijis augstspiediena sūkņa bojājuma iemesls: ilgstoša gaisa klātbūtne dīzeļdegvielā, par ko atbildīga prasītāja kā pircēja un ekskavatora lietotāja, vai tas ir bijis lietas apslēpts trūkums, par ko ir atbildīga atbildētāja kā pārdevēja. Minētā jautājuma noskaidrošana ir bijusi svarīga atbildētāja prasījuma izskatīšanai par remonta izdevumu Ls 231,97 piedziņu.

Tiesa, vadoties no lietā esošā rakstveida pierādījuma- SIA „Dīzeļcentrs R” 2005.gada 10. oktobra tehniskās ekspertīzes (tā dokumentu nosaucis SIA „Dīzeļcentrs R”), atzinusi, ka par attiecīgo bojājumu ir atbildīga pati prasītāja kā ekskavatora lietotāja, sakarā ar ko tai ir jāsedz remonta izdevumi minētajā apmērā.

Tiesa ir noraidījusi divu citu speciālistu RTU lektora Ē.V. un LLU docenta G.A. atzinumus ar pretējiem secinājumiem.

Senāts norāda, ka lai gan SIA „Dīzeļcentrs R” 2005.gada 10.oktobra atzinums ir nosaukts par tehniskās ekspertīzes atzinumu un to kā tādu ir vērtējusi tiesa, patiesībā iesniegtajam dokumentam ir rakstveida pierādījuma juridiskā daba, jo par eksperta atzinumu atbilstoši Civilprocesa likuma 121., 124.pantam var tikt atzīts tikai tiesas noteiktas ekspertīzes atzinums.

Ekspertīze tiesā konkrētajā lietā nav veikta.

Vienlaikus Senāts atzīst, ka tiesas kļūda rakstveida pierādījuma nepareizā kvalifikācijā, nav atstājusi negatīvu iespaidu uz lietā svarīgu apstākļu noskaidrošanu un pierādījumu novērtējumu.

Lai gan kasācijas sūdzībā ir norādīts, ka tiesa nav piemērojusi Civillikuma 1612.pantu, kas paredz atsavinātāja atbildību arī par viņam nezināmiem apslēptiem trūkumiem, tiesa atbilstoši minētajai likuma normai ir noskaidrojusi jautājumu par defektu rašanās laiku un, vadoties no SIA „Dīzeļcentrs R” speciālistu atzinuma, attiecinājusi to uz pašas prasītājas darbību. Kasācijas sūdzībā pēc būtības nav apstrīdēts šāds tiesas secinājums un tajā nav norādes, ka, tiesa, izdarot konkrēto secinājumu un neņemot vērā speciālistu Ē.V. un G.A. atzinumus, būtu pieļāvusi Civilprocesa likuma 97.panta pārkāpumu par pierādījumu novērtējumu. Turklāt tiesa ir atsaukusies arī uz Valsts tehniskās uzraudzības aģentūras eksperta S.R. 2007.gada 9.maija slēdzieni, kurā norādīts, ka ekskavators ir pilnā tehniskā un vizuālā kārtībā, par ko tāpat nekādi iebildumi no pierādījumu novērtēšanas atbilstības Civilprocesa likuma normām viedokļa kasācijas sūdzībā nav izteikti.

Tādējādi Senāts atzīst, ka tiesas secinājums par tehniskā bojājuma rašanās laiku ir izdarīts uz iegūto pierādījumu novērtējuma pamata atbilstoši Civilprocesa likuma 97.pantam un šajā daļā atbilst Civilprocesa likuma 193.panta piektajā daļā spriedumam izvirzītajām pamatojuma prasībām.

Konstatējot bojājuma rašanos pircējas vainas dēļ, tiesa pamatoti remonta izdevumu atlīdzību ir uzlikusi prasītājam.

Senāts kā nepamatotu vērtē kasācijas sūdzības argumentu, ka lietā nav pierādījumu par remonta izmaksām Ls 231,97 apmērā. No lietā esošā remontdarbu pieteikuma SIA „Dīzeļcentrs R” redzams, ka remontā 2005.gada 30.novembrī nodots augstspiediena sūknis BOSCH 0460424274, kas pēc remonta 2005.gada 2.decembrī izsniegts atpakaļ SIA „Intrac Latvija” (lietas 63.lp.).

[11] Kasācijas sūdzībā ietverta norāde par Civilprocesa likuma 426.panta otrās daļas pārkāpumu, izlemjot prasījumu par SIA „Dīzeļcentrs R” ekspertīzes atzinuma anulēšanu, jo par šo prasījumu pirmās instances tiesa ne sprieduma motīvu, ne rezolutīvajā daļā nav izteikusies.

Vērtējot šo kasācijas sūdzības argumentu Senāts, vadoties no iepriekšminētā, papildus norāda, ka lietā esošajam divu personu parakstītajam SIA „Dīzeļcentrs R” dokumentam (lietas 37.lp.) nav eksperta atzinuma tiesiskās dabas.

Eksperta atzinums, arī rakstveida pierādījums, liecinieka liecības u.c. ir viens no pierādīšanas līdzekļiem civilprocesā, ar kuru palīdzību tiesa nosaka tādu faktu esamību vai neesamību, kuriem ir nozīme lietas izspriešanā, iegūtos pierādījumus novērtējot. Veicot šo uzdevumu, tiesa atbilstoši Civilprocesa likuma 97.panta trešajai daļai spriedumā norāda, kādēļ tā vienam pierādījumam devusi priekšroku salīdzinājumā ar citu pierādījumu un atzinusi vienus faktus par pierādītiem, bet citus par nepierādītiem. No minētās likuma normas izriet, ka nekādas procesuāli tiesiskas darbības, izņemot to novērtēšanu, attiecībā uz pierādījumiem netiek veiktas.

Minētā sakarā izdarāms secinājums, ka tādējādi nav iespējams civiltiesisks prasījums prasības tiesvedības kārtībā par kāda pierādījuma anulēšanu.

Civilprocesa likuma 178.pants paredz rakstveida pierādījumu apstrīdēšanu, bet Civilprocesa likuma 179.pants- pieteikuma iesniegšanu par rakstveida pierādījuma viltojumu, kad minētie jautājumi tiek izskatīti īpašā procesuālā kārtībā. Minētajās likuma normās paredzētās situācijas neattiecas uz prasītāja ierosināto prasījumu par ekspertīzes slēdziena anulēšanu.

Vadoties no iepriekšminētā Senāts atzīst, ka prasījuma priekšmets prasības tiesvedības kārtībā nevar būt ekspertīzes atzinuma anulēšana un tiesai nav tiesiska pamata izskatīt to kā patstāvīgu prasījumu. Ņemot vērā, ka apelācijas instances tiesa par šādu prasījumu ir taisījusi spriedumu, tas minētajā daļā ir atceļams un tiesvedība šajā daļā, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 223.panta pirmo daļu, (lietas (arī attiecīga prasījuma) izskatīšana nav pakļauta tiesai), izbeidzama.

[12] Apelācijas instances tiesa savu secinājumu par to, ka ekskavatora atrašanās pie atbildētājas ir kvalificējama kā attiecības, kas atbilst Civillikuma 1968.pantā definētajam glabājuma līgumam, pamatojusi ar pašu faktu par ekskavatora atrašanos pie atbildētājas, kā arī to, ka prasītāja nav reaģējusi uz atbildētājas paziņojumu par mantas uzglabāšanas izdevumiem un nav iebildusi atbildētājas noteiktās atlīdzības lielumam par tehnikas uzglabāšanu.

Senāts uzskata, ka, izdarot šādu secinājumu, tiesa tai pašā laikā nav ņēmusi vērā situāciju, kāda bija izveidojusies starp prasītāju kā pircēju un atbildētāju kā pārdevēju.

Uzskatot, ka atbildētāja ir pārdevusi tehniku ar trūkumiem, prasītāja vēl pirms 2005.gada 25.oktobra, kas bija noteikts kā galīgais termiņš ekskavatora nodošanai atpakaļ pircējai, 2005.gada 20.oktobrī cēlusi tiesā prasību par darījuma summas Ls 42 128,64 piedziņu, vēlāk to papildinot ar prasījumu par pirkuma līguma atcelšanu.

Minētais norāda, ka ar savu prasību prasītāja bija atteikusies no nopirktā ekskavatora, radot strīdu, kas ir noslēdzies tikai ar Senāta sprieduma pieņemšanu. Tikai ar šo spriedumu ir galīgi noteikts, ka prasītājas kā pircējas atteikšanās no tās nopirktā ekskavatora nav bijusi tiesiska un tikai tagad ir iespējams pateikt, ka atbildētāja ir rūpējusies par tai nepiederošā ekskavatora saglabāšanu.

Ņemot vērā, ka atbilstoši Civillikuma 1427.pantam pie tiesiska darījuma būtības pieder tā taisītāju gribas izteikums, bet divpusējā vai vairākpusējā darījumā vajadzīgs visu tā dalībnieku saskanīgs gribas izteikums, apelācijas tiesas secinājums, ka konkrētajā situācijā starp pusēm pastāvējušas glabājuma līguma tiesiskās attiecības ir pretrunā faktiskajiem apstākļiem un līdz ar to arī minētajai tiesību normai.

Senāts atzīst, ka tiesa, lemjot jautājumu par glabājuma līguma esamību, nav piemērojusi darījumus reglamentējošās tiesību normas, kas varēja novest pie lietas nepareizas izspriešanas, kas ir pamats tiesas sprieduma atcelšanai šajā daļā.

Lietu izskatot atkārtoti, tiesai jāapsver, vadoties no kādām tiesiskajām attiecībām-glabājuma vai pirkuma- ekskavators patiesībā ir atradies pie atbildētājas un atkarībā no konstatētā jāizšķir radušais strīds.

[13] Senāts par pamatotu atzīst kasācijas sūdzības argumentu, ka tiesa pārkāpusi Civilprocesa likuma 203.panta otrās daļas normu par tiesas sprieduma spēkā stāšanos tā nepārsūdzētajā daļā un ar to saistīto Civilprocesa likuma 426.panta pirmo daļu, kas nosaka lietas izskatīšanas robežas apelācijas instances tiesā.

Minētais pārkāpums attiecas uz atbildētājas prasījumu par tiesībām saņemt atlīdzību par ekskavatora glabāšanu.

Ar pirmās instances tiesas spriedumu glabāšanas izdevumi piedzīti par laiku no 2005.gada 25.oktobra līdz 2007.gada 19. aprīlim Ls 3014,90. Atbildētājas prasījums par Ls 5,90 piedziņu ik dienas līdz brīdim, kad SIA „Intrac Latvija” teritorija tiks atbrīvota no SIA „Vētras nams” piederošā ekskavatora Case 695SR ar šasijas Nr.N5GH03256, noraidīts.

Atbildētāja apelācijas sūdzību netika iesniegusi, bet prasītājas apelācijas sūdzība attiecās tikai uz pretpasības apmierināto daļu, kas apstiprina to, ka spriedums daļā, ar kuru tika noraidīta pretpasība par Ls 5,90 piedziņu ik dienas līdz brīdim, kad SIA „Intrac Latvija” teritorija tiks atbrīvota no SIA „Vētras nams” piederošā ekskavatora, atbilstoši Civilprocesa likuma 203.panta otrajai daļai stājās spēkā 2007.gada 24.jūlijā.

Visā apelācijas tiesvedības laikā atbildētāja nekādus pieteikumus par papildu summu piedziņu, kas attiektos uz glabāšanas izmaksām, netika izvirzījusi. Minētais nozīmē, ka apelācijas instances tiesai nebija tiesiska pamata izskatīt prasījumu par glabāšanas atlīdzības piedziņu par laiku pēc 2007.gada 19.aprīļa. Šādu prasījumu izskatot, tiesa ir pieļāvusi Civilprocesa likuma 426.panta pirmās daļas pārkāpumu, kas ir papildu pamats sprieduma šajā daļā atcelšanai un lietas šajā daļā nodošanai jaunai izskatīšanai.

[14] Ņemot vērā to, ka tiek atcelts spriedums daļā par Ls 7233,40 piedziņu, ir atceļams spriedums arī daļā par tiesāšanās izdevumu piedziņu.

[15] Daļēji apmierinot kasācijas sūdzību, atbilstoši Civilprocesa likuma 458.panta otrajai daļai drošības nauda atmaksājama Leks Centrs SIA, kas, pārstāvot prasītāju, naudu iemaksājusi saistībā ar iesniegto kasācijas sūdzību.

### **Rezolutīvā daļa**

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 474.panta 2., 3. punktu, Senāts

### **n o s p r i e d a**

Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2009.gada 3.marta spriedumu daļā, ar kuru SIA „Vētras nams” prasība par 2005.gada 16.augusta pirkuma līguma atcelšanu un Ls 52 101,60 piedziņu noraidīta un apmierināta pretprasība, no SIA „Vētras nams” par labu SIA „Intrac Latvija” piedzenot ekskavatora remonta izdevumus Ls 231,97 un uzliekot pienākumu SIA „Vētras nams” 10 dienu laikā no tiesas sprieduma spēkā stāšanās dienas atbrīvot SIA „Intrac Latvija” teritoriju [...] ielā 458, Rīgā no SIA „Vētras nams” piederošā ekskavatora Case 695SR ar šasijas Nr.N5GH03256, atstāt negrozītu, bet iesniegto kasācijas sūdzību noraidīt.

Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2009.gada 3.marta spriedumu daļā, ar kuru noraidīta SIA „Vētras nams” prasība par ekspertīzes atzinuma anulēšanu, atcelt un tiesvedību šajā daļā izbeigt.

Pārējā daļā Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2009.gada 3.marta spriedumu atcelt un lietu nodot jaunai izskatīšanai tai pašai tiesai.

Atmaksāt Leks Centrs SIA iemaksāto drošības naudu Ls 50.

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs senators

V. Jonikāns

senatore

S. Lodziņa

senators

N. Salenieks